

УДК 37.013.42

Г. П. Біляченко

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО СПІВПРАЦІ З НЕДЕРЖАВНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ В МЕЖАХ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ

В статті проаналізовано та співвіднесено поняття «компетенція», «компетентності» та «компетентність». Визначено, що компетентність соціального педагога проявляється в набутих ним теоретичних знаннях та проявленіх на практиці навичках і вміннях, його мотивації до здійснення професійної соціально-педагогічної діяльності. В роботі представлено професійні компетенції соціального педагога, необхідні для здійснення ефективної співпраці з недержавними організаціями.

Ключові слова: компетентність, компетенція, соціальний педагог, недержавна організація, професійна підготовка.

Постановка проблеми. Одним із завдань підготовки будь-якого фахівця високого рівня, зокрема, соціального педагога, є формування спеціаліста, компетентного щодо вирішення питань в усіх сферах та напрямках професійної діяльності. Цьому має сприяти забезпечення такого навчального процесу майбутніх соціальних педагогів, в ході якого вони матимуть можливість оволодіти якомога ширшим колом теоретичних питань та практичних навичок здійснення соціально-педагогічної роботи.

В українських вузах, як і в більшості європейських вищих шкіл, у підготовці працівників соціальної сфери реалізується компетентнісний підхід, результатом якого є формування загальної компетентності фахівця, що є сукупністю ключових компетентностей, інтегрованою характеристикою особистості. Така характеристика має сформуватися в процесі навчання і містити знання, вміння, ставлення, досвід діяльності й поведінкові моделі особистості [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями застосування компетентнісного підходу в соціально-педагогічній теорії та практиці займалися В.В. Бедь, який дослідив застосування компетентнісного підходу в системі вищої освіти; С. Архипова, Г.М. Олійник та М.М. Шеремета, котрі досліджували питання впровадження компетентнісного підходу в процес підготовки майбутніх соціальних педагогів; К. В. Ігнатенко (вивчала використання компетентнісного підходу у підготовці майбутніх соціальних педагогів до роботи з прийомними сім'ями); І.М. Богданова, яка розробила компетентнісну модель підготовки соціального педагога; Н.В. Гордієнко (розглядала професійну компетентність як важливий компонент професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів в умовах університетської освіти); Петрюк І.М., котра досліджувала компетентнісний підхід у підготовці соціальних педагогів і працівників до роботи з дезадаптованими клієнтами та ін.

Метою нашої статті є дослідження особливостей підготовки майбутніх соціальних педагогів до

співпраці з недержавними організаціями в межах компетентнісного підходу.

Виклад основного матеріалу. Підготовка соціальних педагогів – досить складний і багатограний процес, одним із першочергових завдань якого є формування професійної компетентності майбутнього фахівця.

Важливою умовою її формування виступає зміст навчання, зміст підготовки фахівців. Досліджуючи перспективи вдосконалення змісту підготовки фахівців із соціальної роботи, С.В. Толстоухова спирається на теорію І.Я. Лернера, згідно з якою зміст освіти має включати: знання та способи дій (вміння та навички), досвід творчої діяльності, досвід емоційно-ціннісного ставлення до засвоєного, що зумовлює існування певного переліку вимог до знань, умінь, навичок, професійних якостей і властивостей особистості, що відображає готовність до вирішення професійних завдань, а також розвиток освітньої, виховної і розвивальної функцій процесу навчання (підготовки) фахівців.

Ця теорія являється шляхом реалізації особистісного, діяльнісного та компетентнісного підходів до підготовки фахівців. Компетентнісний підхід до підготовки соціальних педагогів дозволяє сформувати: а) ключові компетентності (інформаційні знання, здатність вирішувати завдання професійної діяльності на основі комунікації, соціально-правові, культурні, моральні та інші основи професійної діяльності); б) базові компетентності, які відображають склад професійної діяльності, її специфіку, відмінність від педагогічної, психологічної, правової діяльності; в) спеціальні компетентності, які відображають специфіку конкретної предметної чи надпредметної сфери професійної діяльності, реалізують базові і ключові компетентності в конкретній сфері діяльності, тобто у межах спеціалізації [15, с. 93].

Для кращого розуміння проблематики, спробуємо співвіднести «компетентність» та «компетенції» або ж «компетентності». У тлумачному словнику С.І. Ожегова компетенція визначається, як

«коло питань, в яких хто-небудь добре обізнаний; коло чітхось повноважень, прав» [10, с. 289]. Схоже тлумачення компетенції наведено в «Радянському енциклопедичному словнику»: «Компетенція (від лат. *compeete* – прагну, відповідаю, підходжу) – коло повноважень, наданих законом, статутом або іншим актом конкретному органу або посадовій особі; знання і досвід у певній галузі» [13, с. 613]. У «Новому тлумачному словнику української мови» слово «компетенція» трактується, як «добра обізнаність із чим-небудь; коло повноважень якої-небудь організації, установи, особи» [8, с. 874]. С.Е. Шишов та В.А. Кальней поняття компетенції визначають через поняття здатності: «компетенція – це загальна здатність, яка ґрунтується на знаннях, досвіді, цінностях, нахилах, які набуваються завдяки навчанню» [18, с. 262].

Як бачимо, в даних визначеннях поняття компетенції особливого значення надається знанням та досвіду роботи. Володіння необхідною сумою професійних знань, навичками та досвідом здійснення діяльності у поєднанні з особистісними якостями формують, зрештою, компетентність фахівця.

Які ж думки науковців щодо визначення компетентності? С. Бондар спочатку подає означення компетенції: «Компетенція – це здатність розв'язувати проблеми, що забезпечуються не лише володінням готовою інформацією, а й інтенсивною участю розуму, досвіду, творчих здібностей учнів», далі наголошує, що «...компетентність – це здатність особистості діяти. Але жодна людина не діятиме, якщо вона особисто не зацікавлена в цьому [3, с. 9].

М.А.Холодна [16] вважає, що компетентність – це особливий тип організації предметно-специфічних знань, що дозволяють приймати ефективні рішення у відповідній галузі діяльності.

Ю.Г. Татур дає таке означення компетентності: «Компетентність спеціаліста з вищою освітою – це проявлені ним на практиці прагнення здатності (готовності) реалізувати свій потенціал (знання, уміння, досвід, особистісні якості та ін.) для успішної творчої (продуктивної) діяльності в професійній і соціальній сфері, усвідомлюючи її соціальну значущість, особисту відповідальність за результати цієї діяльності, необхідність її постійного удосконалення» [14, с.9].

М.М. Шеремета зазначає, що компетентність – це інтегрована характеристика якостей особистості, результат підготовки випускника вузу для виконання діяльності в певних професійних та соціально-особистісних предметних галузях (компетенціях), який визначається необхідним обсягом і рівнем знань та досвіду у певному виді діяльності.

Компетенція включає знання «розуміння» (теоретичне знання академічної галузі, здатність знати й розуміти), знання «як діяти» (практичне й оперативне застосування знань до конкретних ситуацій), знання «як бути» (цінності як невід'ємна частина способу

сприйняття й життя з іншими в соціальному контексті).

Таким чином, якщо «компетенція» трактується як задана норма, вимога до фахівця, то «компетентність» розглядається як сформована якість, результат діяльності, «надбання» студента [17]. Компетентність виступає умовою розвитку і набуття зрілої форми думок, мотивів, цінностей, спрямованості особистості, яка прагне самоствердитися у власній діяльності, реалізувати творчий потенціал, проявити свої здібності, набути авторитету у своїх колег і самого себе. Це свідчить про мотиваційно-спонукальну функцію компетентності [5].

На думку І.Д. Зверевої, компетентність спеціаліста із соціально-педагогічної роботи формується не тільки завдяки отриманим знанням та апробованим навичкам і вмінням, а й на основі власної позиції фахівця, аналізу свого досвіду на рівні теорії, розуміння різних підходів до соціальної ситуації та вибору методів. У сфері соціально-педагогічної роботи компетенцію розглядають як знання та навички, необхідні для виконання специфічної ролі спеціаліста в межах організації або агенції, що допомагають їй виконувати свою місію [6].

Отже, компетентність майбутнього соціального педагога залежить від рівня його мотивації щодо здійснення професійної діяльності, прагнення реалізувати творчий потенціал, його особистісних якостей, які відповідають специфіці соціально-педагогічної роботи, знань, умінь та навичок, які дозволяють вирішувати питання в різних сферах життя і діяльності людини.

Якими ж мають бути ці знання та вміння? Аналіз наукової літератури та різних теоретичних підходів дає можливість визначити перелік базових професійних знань соціального педагога. А саме: нормативно-правової бази діяльності (законів, актів, постанов, розпоряджень, інструкцій, соціально-правових і соціально-економічних основ діяльності соціальних педагогів, системи установ, які надають допомогу, установ, які діють в сфері захисту прав людини); теорії та історії соціальної педагогіки; методик і технологій соціально-педагогічної діяльності з різними категоріями клієнтів; вікової психології, що вивчає особистість дитини (людини), її фізичний, духовний, соціальний розвиток, нормальну поведінку та поведінку з відхиленнями; соціології, що вивчає об'єднання і групи людей (сім'я, мала група, шкільний колектив, колектив ровесників, громадські об'єднання тощо); методів соціального управління і планування професійної дослідної діяльності [7, с. 26].

Професійні знання соціального педагога можна представити, як сукупність трьох компонентів:

Теоретико-методологічні: комплексне знання про людину як про біосоціопсихокосмічну істоту. Знання закономірностей взаємодії особистості і суспільства,

соціальної поведінки і формування особистості.

Методичні: знання основ методики, форм, методів, технологій соціально-педагогічної роботи з різними категоріями населення, в різних сферах мікросередовища, в різних соціальних інститутах, зокрема і в недержавних організаціях; знання практичних основ прогнозування, проектування, моделювання соціальної діяльності.

Прикладні: знання способів, прийомів, видів соціальної допомоги дітям, сім'ям, підопічним, таким, що мають особливі проблеми; знання освітньо-виховних, оздоровчих, культурно-дозвіллевих форм соціально-педагогічної діяльності [9, с. 39-40].

Саме ці знання є основою формування важливих професійних компетентностей соціального педагога.

Крім того, як стверджує Р.В. Овчарова, соціальний педагог має в процесі фахової підготовки оволодіти й певним комплексом умінь та навичок, які забезпечать ефективне виконання професійних завдань. Це вміння: гностичні (пошук, сприйняття і відбір інформації); проектувальні (постановка цілей і завдань, прогнозування майбутньої діяльності); конструктивні (підбір і поєднання змісту, методів і засобів роботи); організаторські (створення умов, що стимулюють цілеспрямовані і природовідповідні зміни особистості дитини); комунікативні (контактність, спілкування, взаємостосунки з клієнтами та колегами); оцінні (сприйняття і критичний аналіз дій суб'єктів педагогічного процесу); рефлексивні (самоаналіз власної значущості в суспільстві, діяльності та спілкування) [9, с. 42-43].

Весь цей комплекс знань, умінь, у поєднанні з особистісними якостями соціального педагога та його професійною спрямованістю і визначає значною мірою його професійну компетентність у різних сферах діяльності.

Однією з таких сфер, як ми вже згадували, є громадський сектор. Недержавні організації, слідуючи запитам суспільства й діючи згідно своїх повноважень, допомагають вирішувати широкий спектр соціальних проблем. Тому здатність соціального педагога організувати співпрацю з відповідними організаціями є досить важливою.

Компетентність соціального педагога щодо співпраці з недержавними організаціями, як і щодо інших напрямів роботи, забезпечується вивченням комплексу дисциплін, що входять до програми підготовки майбутніх соціальних педагогів. Так, І.М. Богданова [2] пропонує компетентнісну модель підготовки соціального педагога, згідно якої дисципліни поділяються на блоки, що забезпечують теоретичну компетентність, організаційну та проектувальну. В рамках цих компетентностей майбутні фахівці оволодівають основами психолого-педагогічної компетенції соціального педагога, особистісно-орієнтованої, сімейно-педагогічної, соціально-комунікативної, соціально-превентивної компетенції, технологічної та проектувальної.

Звісно, компетентність формується не лише шляхом засвоєння знань з відповідних дисциплін, а і шляхом практичної діяльності. Тому, на нашу думку, важливе місце в процесі підготовки майбутніх соціальних педагогів займає практика, зокрема практика в недержавних організаціях, де майбутні соціальні педагоги матимуть змогу ближче познайомитись з особливостями роботи третього сектору, специфікою організації їх діяльності, налагодження контактів з різними державними і недержавними структурами, окремими громадянами; зі шляхами, формами й методами вирішення тих питань, якими вони займаються. Це дасть змогу не лише вдосконалити свої компетенції, важливі загалом для соціального педагога, а й більшою мірою розвинути ті, які сприятимуть ефективній його співпраці саме з недержавними організаціями.

Розглянувши різні наукові підходи до класифікації професійних компетенцій фахівця, ми вважаємо, що у майбутніх соціальних педагогів важливо сформувати ключові, базові та спеціальні компетенції, які дадуть змогу ефективно здійснювати професійну діяльність в різних сферах, зокрема в межах недержавної організації (НДО).

До ключових компетенцій соціального педагога ми віднесли інформаційну (знання соціального педагога про напрями, форми, методи діяльності НДО та свої функції в межах даної організації); комунікативну (використання правил, технік та стилів спілкування відповідно до своїх функціональних обов'язків та особливостей роботи в НДО); соціально-правову (обізнаність соціального педагога з нормативно-правовими актами, що регулюють діяльність недержавних організацій в Україні, з статутом організації та використання цих знань на практиці); соціально-превентивну (використання своїх знань та ресурсів недержавної організації для попередження або зменшення кількості проявів негативних явищ у суспільстві); морально-гуманістичну (в межах співпраці з недержавною організацією та різними категоріями клієнтів, враховувати особливості кожного, толерантно відноситись до представників різних груп, національностей тощо; дотримуватись моральних вимог щодо роботи з різними категоріями населення у відповідності з кодексом етики соціального педагога та статутними вимогами організації) та культурно-просвітницьку (використання в межах НДО необхідних знань для організації просвітницької роботи, організації культурного дозвілля й відпочинку, громадських, соціальних та волонтерських проектів і акцій).

Всі ці компетенції формуються на основі професійних та міжгалузевих знань соціального педагога, виражають його здатність вирішувати завдання завдяки професійній комунікації, відображають його обізнаність з соціально-правовими, культурними, моральними та іншими основами професійної діяльності.

Серед базових визначаємо соціально-розвиваючу (в межах недержавної організації соціальний педагог

реалізує комплекс заходів, спрямованих на розвиток членів організації; включає їх в реалізацію заходів та програм, які сприяють соціальному становленню та розвитку молоді, інших категорій населення; спрямовує потенціал соціуму назустріч кожному окремому клієнту; розвиває особисту активність членів недержавної організації та членів суспільства загалом); компетенцію посередництва (працюючи з недержавною організацією, соціальний педагог сприяє встановленню контактів між клієнтом та самою організацією, організацією та державними установами, налагоджує результативну співпрацю між ними); дослідно-діагностичну (дослідження умов та особливостей діяльності недержавної організації, її мікроклімату, процесу взаємодії її членів, залежності функціонування організації від суспільних тенденцій і в той же час вплив діяльності організації на розвиток суспільства і окремих його членів); психолого-педагогічну (консультування членів організації з різних важливих питань; допомога у згуртуванні колективу організації; вживання заходів щодо покращення та підтримання психологічного клімату в межах організації; допомога новим членам у швидкій адаптації до роботи НДО; сприяння продуктивній взаємодії з іншими особами та установами) компетенції. На нашу думку, це провідні компетенції, які відображають склад професійної діяльності соціального педагога, її відмінності від професій педагогічної, соціальної та правової галузей.

Спеціальні компетенції, як ми вже зазначали раніше, реалізують базові та ключові компетенції в конкретній сфері діяльності соціального педагога, тобто в межах спеціалізації, за якою він працює. Спеціальні компетенції – це досить широке коло знань, умінь та навичок. Тому, орієнтуючись на результати досліджень науковців [4], ми розподілили їх на три основні групи:

- спеціальні когнітивні компетенції – пов'язані з вирішенням інтелектуальних завдань з соціальної педагогіки, зокрема в сфері діяльності недержавних організацій. Їх реалізація відбувається з урахуванням специфіки діяльності недержавної організації, контингенту її членів та тих осіб, які долучаються до співпраці з НДО або потребують її допомоги, захисту, представництва інтересів;

- спеціальні практичні компетенції – відображають здатність соціального педагога реалізувати знання, вміння та навички в практичній діяльності в недержавній організації. Полягають у здатності соціального педагога проводити дослідження та спостереження з метою виявлення умов покращення процесу діяльності організації, підвищення ефективності результатів її діяльності; вести необхідну документацію в межах організації; допомагати в написанні та реалізації проектів, грантових заявок, проведенні соціальних акцій тощо;

- спеціальні професійні компетенції – здатність знаходити зв'язок між змістом своєї професійної

діяльності та досвідом її здійснення і життєвим досвідом. Це використання соціальним педагогом теоретичних положень та власного професійного і життєвого досвіду в процесі вдосконалення процесу діяльності НДО; здійснення посередництва за необхідності спільного вирішення завдань організації з іншими установами; налагодження співпраці недержавної організації з іншими організаціями, фондами, асоціаціями та державними установами, окремими особами; суб'єкт-суб'єктна співпраця з членами та клієнтами НДО з метою активізації особистісного потенціалу кожного для ефективного здійснення діяльності та виконання завдань; сприяння оптимізації процесу роботи недержавної організації та вміння заручитися підтримкою колег за необхідності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, ми розглянули різні підходи до визначення компетенції та компетентності фахівців, зокрема – соціальних педагогів. З'ясували, що загальна професійна компетентність – це особлива характеристика людини як фахівця, його надбання в процесі оволодіння професійними знаннями, уміннями, навичками, результат його цілеспрямованості та професійної вмотивованості.

Підготовка майбутніх соціальних педагогів до співпраці з недержавними організаціями в межах компетентнісного підходу – це не лише процес вивчення теоретичних основ діяльності соціального педагога в різних сферах, зокрема і в третьому секторі, а і його включення безпосередньо в діяльність недержавних організацій, набуття ним досвіду та навичок вирішення проблем громадян, виходячи з того, на що спрямована діяльність конкретної організації. Компетентність соціального педагога щодо діяльності в НДО важливо формувати саме через практику співпраці з ними.

Крім того, ми дійшли висновку, що в процесі підготовки соціальних педагогів до співпраці з НДО, в них мають бути сформовані перш за все ключові, базові та спеціальні компетенції. Зокрема, спеціальні компетенції інтегрують в собі ключові та базові в конкретній сфері діяльності соціального педагога.

Сутність визначених компетенцій нами було представлено як загальну їх характеристику, так і особливості їх прояву в межах недержавної організації. Загалом реалізація тих чи інших компетенцій на практиці в межах НДО обумовлюється змістом діяльності цієї організації, її функціями, ролі в ній соціального педагога та контингентом її учасників.

Одним із важливих завдань формування компетенцій майбутніх соціальних педагогів, необхідних для співпраці з НДО та їх готовності до цієї співпраці, є діагностика наявності таких компетенцій та рівня їх сформованості на етапі теоретичної підготовки, та перевірка їх сформованості після включення майбутніх соціальних педагогів у роботу недержавної організації. Дана проблема і буде предметом наших подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бедь В.В. Компетентнісний підхід в системі вищої освіти як пріоритет її модернізації у ВУЗі [Електронний ресурс] / В. Бедь, М. Артьомова. – Режим доступу: <http://www.uuba.org.ua/golovne/kompetentnisniy-pidhid>.
2. Богданова І.М. Компетентнісна модель підготовки майбутнього соціального педагога [Електронний ресурс] / І.М. Богданова – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/Vchu/N123/N123p031-035.pdf.
3. Бондар С. Компетентність особистості як інтегрований компонент навчальних досягнень учнів/ С. Бондар // Біологія і хімія в школі. – 2003. – № 2. – С. 8-9.
4. Валюк В. Формування спеціальних компетенцій при навчанні хімічним дисциплінам у педагогічному ВНЗ [Електронний ресурс] / В. Валюк – Режим доступу: <http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/189/1202012.pdf>.
5. Головань М.С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду [Електронний ресурс] / М.С. Головань – Режим доступу: http://www.uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_VM/Holovan_03.pdf.
6. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. проф. І. Д. Звереві. – Київ, Сімферополь : Універсум, 2012. – 536 с.
7. Кравченко О.О. Професійна компетентність соціального педагога: теоретико-методологічний аспект/ О. Кравченко// Вісник академії праці і соціальних відносин Федерації професійних спілок України. – 2012. - № 1. – С. 24-29.
8. Новий тлумачний словник української мови (у трьох томах). Том 1, А – К / Укладачі: В.В. Яременко, О.М. Сліпущко. – Київ, Вид-во “АКОНІТ”, 2006. – 926 с.
9. Овчарова Р.В. Справочная книга социального пе-

дагога./ Р.В. Овчарова– М.: ТЦ Сфера, 2004. - 480 с.

10. Ожегов С.И. Словарь русского языка: 70000 слов / Под ред. Н.Ю. Шведовой. – 23-е изд., испр. – М.: Русский язык, 1990. – 917 с.
11. Професія соціальний педагог/ Упоряд. О. Главник; За ред. К. Шендеровський, І. Ткач. – К.: Главник, 2006. – 112 с.
12. Сейко Н.А. Соціальна педагогіка: методичний посібник/ Н.А. Сейко – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2002. – 260 с.
13. Советский энциклопедический словарь. 3-е изд. – М.: Советская энциклопедия, 1984. -1600 с.
14. Татур Ю.Г. Компетентностный подход в описании результатов и проектировании стандартов высшего профессионального образования, 6 авт. версия: Материалы по второму заседанию методологического семинара/ Ю.Г. Татур// Труды методологического семинара. – М., 2004. – 18 с.
15. Толстоухова С.В. Перспективи вдосконалення змісту підготовки фахівців із соціальної роботи/ Світлана Толстоухова// Соціальна робота в Україні: теорія і практика. – 2010. - № ½. – С. (91-98.)
16. Холодная М.А. Психология интеллекта. Парадоксы исследования/ М.А. Холодная – СПб.: Питер, 2002. – 272 с. (Серия «Мастера психологии»).
17. Шеремета М.М. Впровадження компетентнісного підходу в процес підготовки майбутніх соціальних педагогів [Електронний ресурс] / М.М. Шеремета – Режим доступу: http://elibrary.kubg.edu.ua/700/1/Sheremeta_M_Chelp_Chitan_1_2012.pdf.
18. Шишов С.Е. Школа: мониторинг качества образования/ Шишов С.Е., Кальней В.А. – М.: Педагогическое общество России, 2000. – 316 с.

REFERENCES

1. Bed, V.V., & Artomova M. Kompetentnisnyi pidhid v systemi vyshchoi osvity yak priorytet ii modernizacii u VUZI [Competence approach in higher education as a priority of its modernization at the university]. Retrieved from <http://www.uuba.org.ua/golovne/kompetentnisniy-pidhid> [in Ukrainian].
2. Bogdanova, I.M. Kompetentnisna model pidgotovky maibutnogo sotsialnogo pedagoga [A competency model training for future social workers] Retrieved from: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/Vchu/N123/N123p031-035.pdf. [in Ukrainian].
3. Bondar, S. (2003). Kompetentnist osobystosti yak integrovanyi component navchalnyh dosagnen uchniv [Personality's competence as an integrated component of student achievements]. *Biologija i himija v shkoli – Biology and Chemistry at school*, 2. (pp. 8-9). [in Ukrainian].
4. Valyuk, V. Formuvanna specialnih kompetencii pry navchanni khimichnumu dyscyplinam u pedagogichnomu VNZ [Formation of special competence in teaching chemical disciplines in the pedagogical university]. Retrieved from <http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/189/1202012.pdf>. [in Ukrainian].

12.pdf. [in Ukrainian].

5. Golovan, M.S. Kompetencija i kompetentnist: dosvid teorii, teorii dosvidy [Competence and competency: the experience of the theory, the theory of experience]. Retrieved from http://www.uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_VM/Holovan_03.pdf. [in Ukrainian].

6. Zvereva, I.D. (Eds.). (2012). *Encyklopedija dlia fahivciv socialnoi sfery* [Encyclopaedia for professional social]. Kyiv, Simferopol: Universum [in Ukrainian].

7. Kravchenko, O.O. (2012). *Profesiina kompetentnist socialnogo pedagoga: teoretyko-metodologichni aspekt* [The professional competence of social pedagogy: theoretical and methodological aspects]. *Visnyk akademii prac i socialnyh vidnosyn Federacii profesiinyh spilok Ukrainy Journal of the Academy of Labor and Social Relations Federation of Trade Unions of Ukraine*, 1. (pp. 24-29). [in Ukrainian].

8. Yaremenko, V.V. & Slipushko, O.M. (Eds.). (2006). *Novyi tlymachnyi slovnyk ukraïnskoi movi (u troh tomah). Tom 1, A-K* [New Dictionary of the Ukrainian language (in three volumes). Vol.1, A-K]. Kyiv: Vyd-vo “AKONIT” [in Ukrai-

nian].

9. Ovcharova, R.V. (2004). Spravochnaia kniga sotsialno-pedagoga [Handbook of social educator]. Moscow: TC Sfera [in Russian].

10. Ozhegov, S.I. (1990). Slovar russkogoazyka: 70000 slov [Russian dictionary: 70000 words]. N.U. Shvedova (Ed.). (23rd rd., rev.). Moscow: Rysskii yazyk [in Russian].

11. Shenderovskii, K., & Tkach, I. (Eds.). (2006). Profesiia sotsialnyi pedagog [Profession social pedagog]. Kyiv: Glavnyk [in Ukrainian].

12. Seiko, N.A. (2002). Socialna pedagogika [Social pedagogy]. Zhytomyr: Zhytomyr. derzh. ped. un-t [in Ukrainian].

13. Sovetskii encyklopedicheskii slovar [Soviet Encyclopedic Dictionary] (3rd ed.). (1984). Moscow: Sovetskaia entsyklopediia [in Russian].

14. Tatur, Yu.G. (2004). Kompetentnostnyi podhod v opisani rezul'tatov i proektirovani standartov vysshogo professio-nalnogo obrazovaniia [Competence-based approach in the describing the results and design of the standards of higher educa-

tion]. Moscow [in Russian].

15. Tolstouhova, S.V. (2010). Perspektivy vdoskonalennia zmistu pidgotovky fahivciv iz sotsialnoi roboty [Prospects for improving the content of training for social work]. Socialna robota v Ukraini: teoriia i praktyka – Social Work in Ukraine: Theory and Practice, 1/2, (pp. 91-98). [in Ukrainian].

16. Holodnaia, M.A. (2002). Psikhologiiia intellekta. Paradoksty issledovaniia [Psychology of Intelligence. paradoxes of research]. SPb.: Piter [in Russian].

17. Sheremeta, M.M. Vprovadzhennia kompetentnogo pidhodu v proces pidgotovky maibutnih sotsialnyh pedagogiv [The introduction of competence-based approach in the training of future social workers]. Retrieved from http://elibrary.kubg.edu.ua/700/1/Sheremeta_M_Chelp_Chitan_1_2012.pdf. [in Ukrainian].

18. Shyshov, S.E., & Kalnei, V.A. (2000). Shkola: monitoring kachestva obrazovaniia [School: monitoring the quality of education]. Moscow: Pedagogicheskoe obshchestvo Rossii [in Russian].

Г. П. Биляченко

ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ СОЦИАЛЬНЫХ ПЕДАГОГОВ К СОТРУДНИЧЕСТВУ С НЕГОСУДАРСТВЕННЫМИ ОРГАНИЗАЦИЯМИ В РАМКАХ КОМПЕТЕНТНОСТНОГО ПОДХОДА

В статье проанализированы понятия «компетенция», «компетентности» и «компетентность». Определено, что компетентность социального педагога выявляется в теоретических знаниях и практических умениях, его мотивации к профессиональной социально-педагогической деятельности. В работе представлены профессиональные компетенции социального педагога, необходимые для совершения эффективного сотрудничества с негосударственными организациями.

Ключевые слова: компетентность, компетенция, социальный педагог, негосударственная организация, профессиональная подготовка.

G. P. Biliachenko

PREPARATION OF FUTURE SOCIAL TEACHERS TO COOPERATE WITH NONGOVERNMENTAL ORGANIZATIONS INTERMS OF COMPETENCE APPROACH

The different views of research workers on the concepts of “competence”, “competencies” and “competency” were analyzed in this article. It was determined that the competence is defined as the number of issues where a special place belongs knowledge of experts about requirements to its activity, its skills and work experience in a particular field. The competence is a kind of reflection of the knowledge, skills, experience, appearing as already formed quality, the result of consecutive activity, work above it as a professional. A competency represents own position of specialist, his understanding of problem situation, methods of work etc. The competency of social teacher shows up in ability to apply the obtained knowledge, abilities and skills in practice, in his motivation to realize the professional social-pedagogics activity. For realization of professional activity, in particular in the sphere of non-state organizations, a social teacher must get the knowledge of laws, acts, orders, social-right and social-economic bases of activity of social teachers; knowledge of theory and history of social pedagogics, methods and technologies of social-pedagogics activity with the different categories of clients; age-old psychology which studies personality of man, it physical, spiritual, social development; methods of social management and planning of professional experimental activity etc. The professional competencies of social teacher, which he needs for effective cooperating with non-state organizations, were also presented in this work. Among them are key competences: informative, communicative, social-right, social-preventive, morally humanism, cultural-elucidative; basic: social-developing, intermediary, experimentally diagnostic, psychology-pedagogical; special: special cognitive, special practical, special professional. The article contains also position that training of future social teachers for cooperating with non-state organizations within the competence approach it is not only the process of learning the theoretical foundations of the social-pedagogics work in different fields, including the third sector. But also a social teacher must be included directly in the activities of non-state organizations and to receive the experience and skills of decision problems of citizens given the orientation of a particular organization.

Keywords: competency, competence, social teacher, non-state organization, professional training.

Подано до редакції 14.04.2014

